

Mensenhandelmonitor 2023

Zicht op mensenhandel
en de integrale aanpak
in de regio Rotterdam

Inhoud

Aanleiding	3
Geschatte omvang van mensenhandel	4
Politiecijfers	6
Cijfers expertisecentrum	8
Cijfers 23 gemeenten	11
Conclusie	13
Bijlage	14

Aanleiding

Deze monitor geeft inzicht in de aard en omvang van mensenhandel in de regio Rotterdam. Hoe groot is het probleem? Zijn er trends of verschuivingen in de problematiek te ontdekken? Het doel van de monitor is antwoord geven op deze vragen en bijdragen aan een effectieve aanpak. De monitor kan daarnaast als instrument gebruikt worden bij de verantwoording aan burgemeesters en gemeenteraden.

De monitor is ontwikkeld in het kader van de regionale aanpak mensenhandel. De regionale aanpak omvat vijf opgaven:

1. Verbeteren zicht op aard en omvang van de verschillende vormen van mensenhandel.
2. Bevorderen regionale samenwerking: intensivering samenwerking gemeenten, onderwijs en zorg- en veiligheidsorganisaties.
3. Awareness, signaleren en melden
4. Aanpakken van faciliteerders en mensenhandelaren
5. Preventie & zorg voor het slachtoffer: het verbinden van zorg en veiligheid.

De monitor is een product van de Veiligheid Alliantie regio Rotterdam (VAR) en is opgezet in samenwerking met de politie Eenheid Rotterdam, RIEC Rotterdam, Stichting Humanitas, FIER en de gemeenten Dordrecht en Rotterdam. Alle cijfers die door bovenstaande partners zijn aangeleverd hebben ook betrekking op de 23 regiogemeenten die bij de VAR zijn aangesloten.

Definitie mensenhandel

Mensenhandel is het werven, vervoeren of huisvesten van een persoon, met gebruik van dwang (in brede zin) en/of misleiding en/of misbruik van een kwetsbare positie en met het doel die persoon uit te buiten. In Nederland onderscheiden we 4 vormen van mensenhandel, waarbij we in de regio met name de eerste drie verschijningsvormen zien¹.

- **Arbeidsuitbuiting:** Bij arbeidsuitbuiting wordt een persoon gedwongen tot het verrichten van arbeid. Deze arbeid vindt plaats onder mensonterende omstandigheden, leidt tot (vrijheids-)beperkingen voor de werknemer en inkomsten moeten vaak worden afgestaan aan de werkgever.
- **Seksuele uitbuiting:** Bij seksuele uitbuiting wordt een persoon gedwongen tot het verrichten van seksuele handelingen met of voor een ander persoon, tegen (verschillende vormen van) betaling. Dit kan zich op allerlei plaatsen voordoen. Voorbeelden hiervan zijn het gedwongen verlenen van seksuele diensten in hotels en massagesalons.
- **Criminele uitbuiting:** Bij criminele uitbuiting wordt een persoon gedwongen tot het plegen van strafbare feiten. Daarbij moeten de inkomsten (deels) worden afgestaan aan de uitbuiters. Voorbeelden daarvan zijn gedwongen diefstal (zakkenrollen, winkeldiefstal, inbraken, overvallen), gedwongen bedelarij, gedwongen drugsdelicten (drugshandel, -smokkel, -productie en hennep knippen), gedwongen fraude (uitkeringsfraude, oplichting, schijnhuwelijken) en illegale productie van namaakgoederen.
- **Gedwongen orgaanverwijdering:** Bij gedwongen orgaanverwijdering moet iemand onder dwang zijn of haar orgaan afstaan. Over deze vorm van mensenhandel in Nederland is nog niet zo veel bekend. Er zijn in Nederland weinig slachtoffers bekend van deze vorm van mensenhandel.

Meldroutekaart mensenhandel regio Rotterdam (VAR)

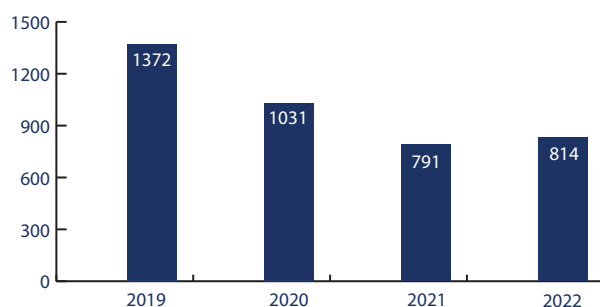
De meldroutekaart mensenhandel noemt een aantal veel voorkomende signalen die kunnen duiden op situaties van mensenhandel en geeft je de mogelijkheid de melding te doen bij instanties die dit verder kunnen oppakken.

1) Op 26 januari 2024 is er een voorlopig akkoord bereikt tussen de Europese Raad en het Europees Parlement om gedwongen huwelijken, illegale adoptie en draagmoederschap als uitbuiting op te nemen in de EU-richtlijn mensenhandel. Daarnaast is recent het wetsvoorstel 'modernisering artikel 273f' van het Wetboek van Strafrecht naar de Tweede Kamer gegaan. De strafbaarstelling van mensenhandel wordt uitgebreider en eenvoudiger.

Geschatte omvang van mensenhandel

De universiteiten van Tilburg en Utrecht hebben eind 2021 in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) onderzoek gedaan naar het aantal slachtoffers van mensenhandel in Nederland. Uit het onderzoek blijkt dat in 2018 en 2019 er jaarlijks ongeveer 5.000 (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel zijn. Dat betekent dat er per bestuurlijke regio 500 slachtoffers per jaar zouden zijn. Er wordt wel vermoed dat het aantal slachtoffers in de stedelijke regio's hoger ligt. Voor de regio Rotterdam betekent dit dat we uitgaan van ongeveer 500 – 600 slachtoffers van mensenhandel per jaar. Deze cijfers zijn in groot contrast met het aantal meldingen mensenhandel dat bij CoMensha binnenkomt. Zij zien al enkele jaren een daling van het aantal meldingen van slachtoffers van mensenhandel..

Landelijk aantal meldingen van slachtoffers van mensenhandel CoMensha.

Hoewel CoMensha niet de exacte oorzaak weet van de daling, hebben zij wel het vermoeden dat deze aanhoudende daling komt door de interpretatie van de AVG en een andere prioritering bij de opsporingsdiensten.

De aanpak van mensenhandel- en smokkel in het RIEC-samenwerkingsverband

De verschillende verschijningsvormen van mensenhandel zijn al jaren als landelijk thema benoemd voor alle RIEC's. Het RIEC Rotterdam is aanvullend aan het beleidskader mensenhandel regio Rotterdam en richt zich voornamelijk op de casuïstiek (de bestuurlijke en fiscale aanpak, eventueel parallel naast strafrechtelijke onderzoeken). In 2023 werden onder de regie van het RIEC Rotterdam 4 casussen gedraaid waarbij het thema mensenhandel en -smokkel van toepassing was. Binnen het RIEC is Mensenhandel- en smokkel een geprioriteerd thema binnen het Meerjarenplan RIEC. Het RIEC Rotterdam is voornemens om in de komende periode de integrale daderaanpak mensenhandel en -smokkel in te richten. Deze daderaanpak zal met name gericht zijn op de bestuurlijke en fiscale aanpak van daders naast de strafrechtelijke aanpak.

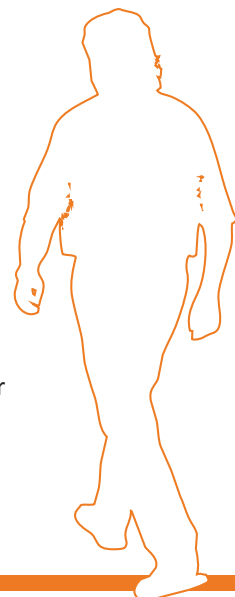
Uitgevoerde onderzoeken landelijk, regionaal en lokaal in 2023

Uitbuiting & LVB Knelpunten een aanbevelingen voor een effectievere aanpak door Comensha, Koraal en Metastory Instituut

Doel van dit onderzoek was om knelpunten en mogelijke oplossingen rondom uitbuiting en licht verstandelijke beperking (LVB) in Nederland in beeld te brengen.

Binnen ESSM is de werkgroep LVB opgestart om enerzijds kennis en expertise te vergroten en te delen met collega's. Anderzijds wil het ESSM knelpunten die zij tegenkomen in kaart brengen en afhankelijk van de mogelijke oplossingen en interventies bekijken op welk niveau deze opgelost kunnen worden. Dit betekent ook betere samenwerking met aantal partijen bewerkstelligen, zoals ASVZ, stichting MEE en Pameijer. Voor de regio is het belangrijk om te kijken naar preventie, bewustwording en signalering onder professionals die werken met de LVB doelgroep.

Een student Integrale Veiligheidskunde doet op dit ogenblik een onderzoekstage bij de VAR en gaat een product opleveren op basis van behoeftes bij gemeenten. (Uitbuiting & LVB [🔗](#))

Criminele uitbuiting onder minderjarigen in Rotterdam: Kansen voor primair en voortgezet onderwijs door het CKM

Dit onderzoek heeft als doel om het zicht op criminele uitbuiting van minderjarigen in Rotterdam te vergroten. Het onderwijs is de plek waar grote groepen kinderen en jongeren structureel samenkomen en onderwijsprofessionals dagelijks in direct contact staan met leerlingen. Hierdoor bestaat in het onderwijs de kans om slachtoffers te signaleren.

(Rapport: Criminele uitbuiting en scholen (hetckm.nl) [🔗](#))

Het onderwijzend personeel zal meer getraind worden en er zal hen een handelingskader worden aangeboden zodat ze ook bekend zijn waar ze met hun signalen terecht kunnen.

Onzichtbare slachtoffers van mensenhandel in 2022 door het CKM

Dit onderzoek heeft als doel bij te dragen aan het vergroten van het zicht op en inzicht in de slachtofferpopulatie van mensenhandel in Nederland. Dit rapport richt zich op het aantal slachtoffers dat in 2022 in beeld is gekomen via de online hulpverleningstool "Chat met Fier".

(Meerderheid jonge slachtoffers mensenhandel langer dan jaar uitgebuit (hetckm.nl) [🔗](#))

Brede blik op daderschap - achtergronden van daders van binnenlandse seksuele uitbuiting door de Nationaal Rapporteur Mensenhandel

In dit onderzoek is voor het eerst gekeken naar de criminele carrières van daders van seksuele uitbuiting (Brede blik op daderschap - achtergronden van daders van binnenlandse seksuele uitbuiting | Rapport | Nationaal Rapporteur) [🔗](#)

Onderzoek aanpak Mensenhandel in gemeenten door de VNG

De onderzoek laat zien dat door veel gemeenten een enorme inspanning is gepleegd om het beleid op orde te krijgen. Gezien de complexe omstandigheden waaronder dit is gebeurd, is dit een mooie prestatie. Uit het onderzoek komt ook naar voren dat er nog behoefte is aan toepasbare kennis, gemeenten willen graag van elkaar leren en werkbare ideeën opdoen.

(Aanpak mensenhandel in gemeenten 2023: resultaten onderzoek | VNG [🔗](#))

Lopend landelijk onderzoek 2023-2024

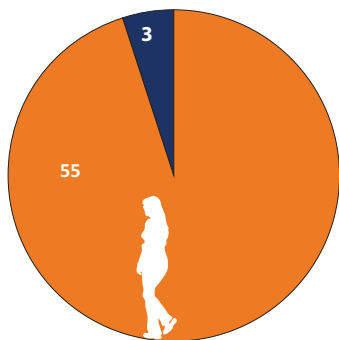
Op dit moment voert de Nationaal Rapporteur Mensenhandel in opdracht van Comensha en de Nationale Politie onderzoek uit naar de interne factoren binnen de politie en de Koninklijke Marechaussee (KMar) die de daling in het aantal meldingen aan CoMensha hebben kunnen beïnvloeden. Aanvullend en in opdracht van CoMensha en de Nationale Politie voert Bureau Beke twee deelonderzoeken uit naar (factoren die van invloed zijn op) het teruglopende aantal meldingen aan CoMensha. Hierin onderzoeken ze de externe factoren die van invloed zijn (geweest) op de daling van het aantal geregistreerde meldingen bij CoMensha. Ter verdieping bekijken ze of en hoe signalen van vermoedelijk slachtofferschap verloren gaan binnen de huidige controlesystemen van gemeenten, politie en relevante branches. Het onderzoek bestaat uit een deskresearch, bijwonen van bewustwordingsbijeenkomsten mensenhandel en het meedraaien van diensten bij de gemeente en politie.

Politie cijfers mensenhandel regio Rotterdam TMM (Team Migratiecriminaliteit en Mensenhandel)

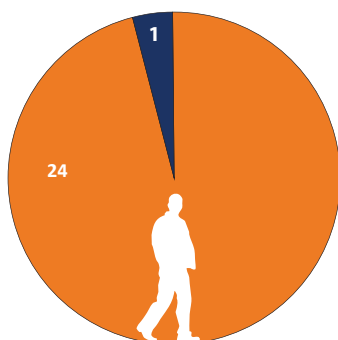
Informatieve gesprekken mensenhandel

2023

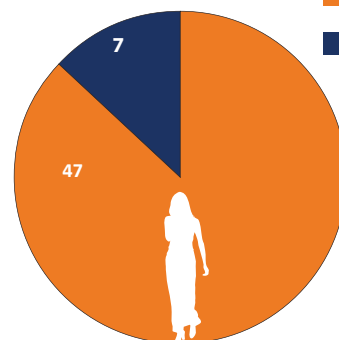
- 41 seksuele uitbuiting
- 14 x criminele uitbuiting
- 3 x arbeidsuitbuiting
- 58 x totaal aantal gesprekken

2022²

- 24 x seksuele uitbuiting
- 1 x overige vorm van uitbuiting
- 25 x totaal aantal gesprekken

2021

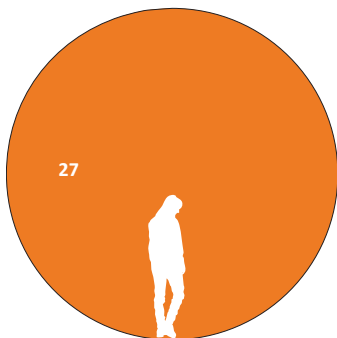

- 47 x seksuele uitbuiting
- 2 x arbeidsuitbuiting
- 1 x criminele uitbuiting
- 4 x overige vorm van uitbuiting
- 54 x totaal aantal gesprekken

Meerderjarig
Minderjarig

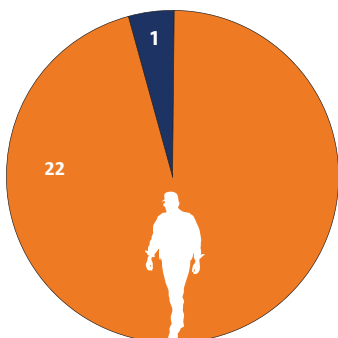
Aangiftes mensenhandel

2023

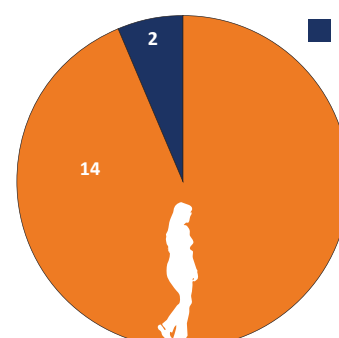
- 19 x seksuele uitbuiting
- 7 x arbeidsuitbuiting
- 27x totaal aantal aangiftes

2022

- 22 x seksuele uitbuiting
- 1 x arbeidsuitbuiting
- 23 x totaal aantal aangiftes

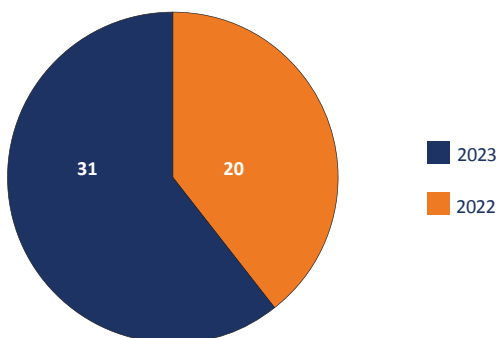
2021

- 15 x seksuele uitbuiting
- 1 x overige vorm van uitbuiting
- 16 x totaal aantal aangiftes

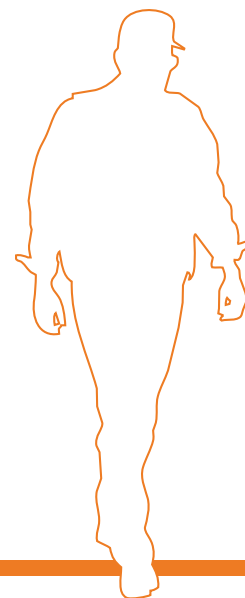
Meerderjarig
Minderjarig

Aantal (vermoedelijke) slachtoffers regionaal gemeld bij CoMensha 2023³

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat er een verschuiving te zien is bij de uitgevoerde informatieve gesprekken mensenhandel richting criminele uitbuiting. Dit vertaalt zich (nog) niet naar het aantal aangiftes criminele uitbuiting. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat het niet altijd gewenst is om bij criminele uitbuiting het slachtoffer aangifte te laten doen vanuit veiligheidsoverwegingen.

2) Dit verschil vanaf 2021 heeft te maken met de wijze van vastlegging. Niet alle informatieve gesprekken worden geregistreerd. Daarentegen is in het aantal aangiftes zelfs een stijging te zien.
3) Dit betreffen de aangiftes die via automatische registratieformulieren (BVH) zijn gedaan bij CoMensha. Mogelijk ligt dit aantal iets hoger als er handmatig nog meldingen zijn gedaan.

Sinds 1 januari 2022 is artikel 273g als nieuwe wetgeving opgenomen in het wetboek van Strafrecht. Dit betekent dat een klant die gebruik maakt van diensten van iemand waarvan het vermoeden bestaat dat diegene wordt uitgebuit strafbaar gesteld kan worden. Tot op heden zijn hier in de regio nog geen strafrechtelijke onderzoeken gedraaid.

Strafrechtelijke onderzoeken 273f

De aanleidingen voor deze onderzoeken (dus de wijze waarop de informatie bij de politie is gekomen die aanleiding heeft gegeven tot het uiteindelijke onderzoek) zijn bekeken. In ongeveer de helft van de onderzoeken is de start naar aanleiding van een melding door derden geweest. De overige onderzoeken zijn gestart na een prostitutiecontrole, nadat een slachtoffer zichzelf meldde of na informatie intern vanuit andere afdelingen van politie (TCI, Districtsrecherche, FIU).

In ongeveer de helft van de zaken betreft het 1 slachtoffer en 1 dader, in de rest van de zaken zijn er meerdere slachtoffers en/of verdachten of is dit onbekend.

De daders in de opsporingsonderzoeken van de politie vallen voornamelijk in de leeftijdscategorie ouder dan 26 jaar (dit betreft 75%). De andere daders vallen in de leeftijdscategorie 18-25 of de leeftijd is onbekend.

De slachtoffers in deze onderzoeken vallen voornamelijk in de leeftijdscategorie ouder dan 26 jaar (70%) gevolgd door 18-25 jaar (15%) en minderjarigen (15%).

Van de mensenhandelonderzoeken is ongeveer driekwart (hoofdzakelijk) gericht op seksuele uitbuiting en een kwart van de onderzoeken gericht op criminele uitbuiting.

Cijfers Expertisecentrum Seksualiteit Sekswerk en Mensenhandel (ESSM)

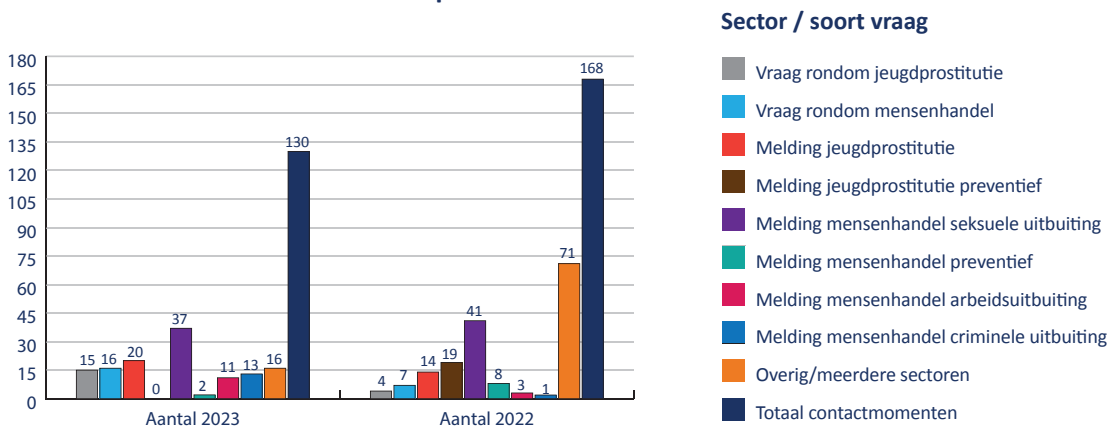
Bij het ESSM van Stichting Humanitas wordt hulp geboden aan onder andere slachtoffers van mensenhandel. Ook wordt (preventieve) hulpverlening geboden aan personen in zorgelijke situaties. Het ESSM heeft een Meldpunt Jeugdprostitutie en Mensenhandel waar je terecht kunt met vermoedens van mensenhandel. Het Meldpunt is zeven dagen per week bereikbaar voor slachtoffers, naasten of professionals voor informatie, advies en het doen van meldingen. Sinds 2022 zijn alle gemeenten binnen de regio van de VAR aangesloten op het Meldpunt en de zorgcoördinatie vanuit het ESSM.

Meld- en adviespunt mensenhandel

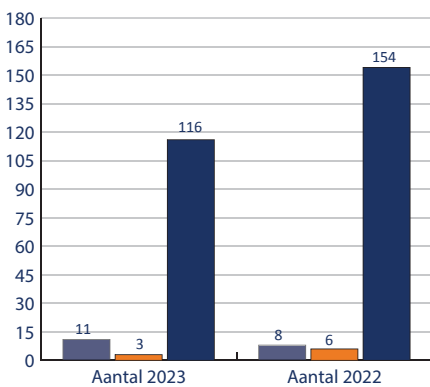
In 2023 is voor 130 situaties contact opgenomen met het Meldpunt mensenhandel.

De grote verschillen in het aantal slachtoffers dat zich bij de politie meldt en het aantal slachtoffers dat zich bij het ESSM meldt, ontstaat door een ander gebruik van het begrip slachtoffer. Bij de politie wordt iemand als slachtoffer aangemerkt vanuit de juridische betekenis, terwijl bij het ESSM het verhaal van het slachtoffer leidend is. Wanneer iemand terecht komt bij de hulpverlening, leidt dit niet automatisch ook tot een aangifte.

Contactmomenten Meld- en adviespunt mensenhandel

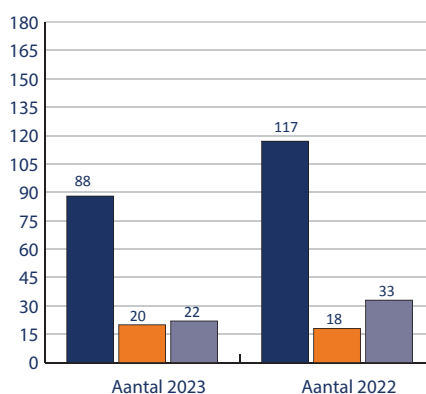

Melder

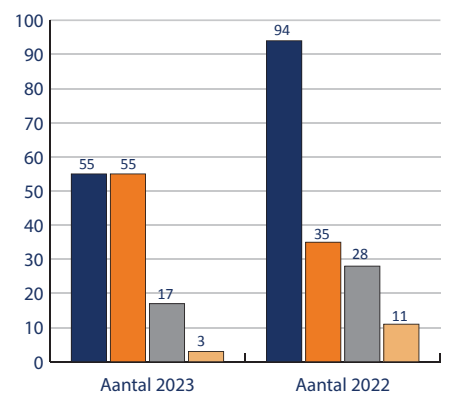
- Zelfmelder
- Omgeving/ naasten
- Professionele organisaties (hulpverlening, wijkteam, politie etc.)

Gender

- Vrouw
- Man
- Overig/onbekend

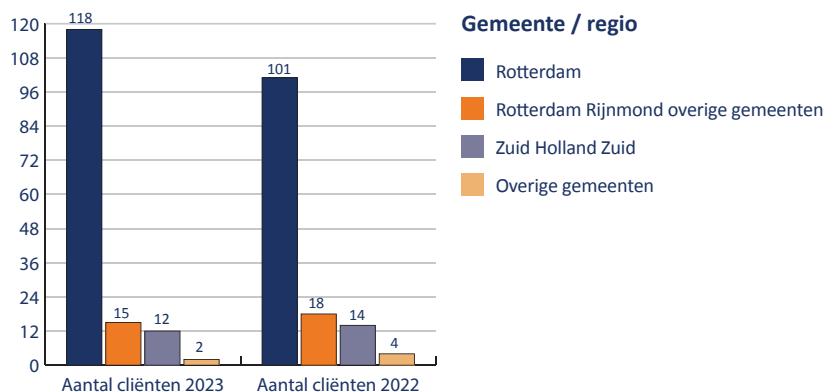
Regio

- Rotterdam
- Rotterdam-Rijnmond overige gemeenten
- Zuid Holland Zuid
- Overige regio's

Hulpverlening

In 2023 zijn binnen het ESSM 148 slachtoffers van mensenhandel geholpen. In 2022 werden er 143 cliënten aangemeld voor hulpverlening vanuit de thematiek mensenhandel. Ook in de hulpverlening komt het merendeel van de cliënten uit de stad Rotterdam. In 2023 is veel aandacht uitgegaan naar de bewustwording rondom mensenhandel en de bekendheid van het advies- en meldpunt mensenhandel van het ESSM. Wat opvalt is de relatie tussen de aandacht die gemeenten besteden aan mensenhandel en de aanpak hiertegen en het aantal cliënten en meldingen dat uit die gemeente komt. Uit gemeenten die veel aandacht besteden aan mensenhandel en de bestrijding hiervan, komen ook significant meer meldingen en cliënten. Opvallend genoeg is het aantal meldingen uit de regio Zuid Holland Zuid afgenomen ten opzichte van 2022, positieve uitzondering hierop is de gemeente Dordrecht. Waar Dordrecht door merkbare inzet het overgrote deel van de meldingen en casuïstiek uit de regio Zuid Holland Zuid voor haar rekening neemt. De bekendheid van het advies- en meldpunt mensenhandel van het ESSM en de bewustwording rondom mensenhandel zullen belangrijke aandachtspunten blijven voor het ESSM en diens regiocoördinatoren.

Cliënten ambulante hulpverlening⁴

Categorie	2023	2022
Preventief traject 18-	15	5
Preventief traject 18+	11	22
Seksuele uitbuiting 18-	20	33
Seksuele uitbuiting 18+	83	27
Arbeidsuitbuiting 18+	12	20
Criminele uitbuiting 18-	2	1
Criminele uitbuiting 18+	5	
Totaal slachtoffers	148	137

Gender	2023	2022
Vrouw	113	111
Man	12	11
Overig/onbekend	23	15

Verblijfstatus	2023	2022
B8 status	39	36
Nederlands paspoort	32	30
Overig	77	77

Leeftijdscategorie	2023	2022
< 18	18	22
18 < 23	14 ⁵	34 ⁶
23 < 30	33	21
30 < 40	26	32
40 < 50	19	11
50 < 60	3	5
60 < 70		2
Onbekend	5	10

Seksuele uitbuiting is in de hulpverlening de meest voorkomende vorm van uitbuiting. 124 cliënten hebben in 2023 te maken gehad met seksuele uitbuiting (waarvan 27 cliënten een preventief traject ondergingen). Preventieve hulpverlening vormt een belangrijk onderdeel van de hulpverlening aan slachtoffers mensenhandel. In deze trajecten worden personen in zorgelijke situaties geholpen om te voorkomen dat zij in een uitbuitingssituatie terecht komen.

Overeenkomstig met de meldingen bij het meldpunt, zijn er voornamelijk vrouwelijke cliënten in de hulpverlening aanwezig binnen het ESSM. Een groot deel van de cliënten is jonger dan 23 jaar. In 2023 was dit 30%. De groep jonge cliënten benadrukt het belang van preventieve signalen.

4) Door een herdefiniëring van de verschillende categorieën zijn in 2023 de slachtoffers in de categorie jeugdprostitutie verwerkt onder seksuele uitbuiting.

5) Totaal 32 onder de 23

6) Totaal 56 onder de 23

Cijfers opvang slachtoffers mensenhandel

Categorie	Aantal cliënten
Internationale slachtoffers in COSM (bedenktijd)	38
Nederlandse slachtoffers	3
Gebruik noodbed	20
B8 woningen woonbegeleiding	10

B8 vergunningen en doorstromen

Opvang voor internationale slachtoffers mensenhandel kan alleen plaatsvinden wanneer slachtoffers aangifte doen. De aangiftebereidheid wordt mogelijk beperkt doordat zaken veelal geseponneerd worden. Hierbij worden de tijdelijke B8 verblijfsvergunning, welke mensen krijgen gedurende het doorlopen van het strafrechtelijk proces, ingetrokken. Daarnaast heeft het seponeren van de zaken en het intrekken van de verblijfsvergunningen een groot effect op het welzijn van de cliënten en heeft dit negatief effect op hun herstel. Doordat er geen (tijdelijke) verblijfsvergunning is, hebben deze slachtoffers geen recht op opvang bij het ESSM. Indien mogelijk kunnen zij een asielpcedure starten. De mogelijkheid bestaat daarmee ook dat slachtoffers op straat komen te leven dan wel terugkeren naar hun uitbuiters.

Uitdagingen bij opvang van slachtoffers mensenhandel

Het ESSM biedt in diverse vormen een opvangvoorziening voor slachtoffers van mensenhandel. De internationale slachtoffers worden opgevangen in de Categorie Opvang Slachtoffers Mensenhandel (COSM), gecoördineerd door Comensha. Daarnaast beschikt het ESSM over een noodbed, een opvangvoorziening voor Rotterdamse slachtoffers (met Nederlands paspoort) en een regiobed. Landelijk wordt een grotere behoefte aan crisisplaatsingen gezien. Het ESSM biedt hiervoor het noodbed aan, waarin slachtoffers 24/7 kortdurend opgevangen kunnen worden, tot een vervolg bekend is. In Rotterdam zijn er dan ook geen problemen met de eerste opvang van vrouwelijke slachtoffers. Regelmatig stromen deze slachtoffers door naar de COSM of de Tosca.

Het ESSM biedt cliënten met een verblijfsvergunning langer opvang in de opvangvoorziening voor slachtoffers mensenhandel, omdat doorstromen moeilijk is. De opvangmedewerkers spelen een grote rol in de contacten met mogelijke doorstroomlocaties om gepaste plekken te vinden voor cliënten die daaraan toe zijn. Waar nodig hebben de regiocoördinatoren landelijk contacten met andere zorgcoördinatoren. Het ESSM beschikt zelf over een beperkt aantal doorstroomwoningen, waar cliënten zelfstandig wonen met laagdrempelige woonbegeleiding. Cliënten die hierover in aanmerking komen, kunnen hier tijdelijk gebruik van maken.

Bij het ESSM kunnen geen mannelijke slachtoffers van mensenhandel worden opgevangen. In regio Rotterdam zijn er een beperkt aantal plekken beschikbaar, maar doordat de doorstroom moeilijk is, blijven deze plekken lang bezet. In 2024 wil het ESSM met de gemeente in gesprek rondom opvang voor mannelijke slachtoffers mensenhandel.

Opvang slachtoffers Mensenhandel met Multiproblematiek

Vanaf oktober 2019 zijn er met financiering vanuit het Rijk ook landelijke opvangplekken in vijf gemeenten gerealiseerd, de OMM (Opvang slachtoffers Mensenhandel met Multiproblematiek), voor slachtoffers van mensenhandel die kampen met complexe zorgvragen, zoals psychische problemen, een verslaving of een verstandelijke beperking. Plaatsing verloopt via CoMensha. Stichting Fier is een van de organisaties die deze speciale OMM-plekken aanbiedt. Vandaag de dag worden de OMM-plekken door een landelijke werkgroep, onder leiding van de VNG, geëvalueerd.

Cijfers 23 gemeenten

Training, awareness en communicatie

Het afgelopen jaar heeft de gemeente Rotterdam bijgedragen aan de ontwikkeling van een escapetruck over mensenhandel door de politie. Door de ervaring van de escapetruck leren jongeren de signalen van seksuele- of criminele uitbuiting te herkennen. In 2024 willen we deze vorm van voorlichting en het creëren van awareness vaker inzetten. Naast deze inzet op bewustwording onder jongeren heeft het ESSM ook het afgelopen jaar weer aan honderden leerlingen en het onderwijzend personeel voorlichting gegeven.

Campagne 'Chat erover'

Daarnaast heeft gemeente Rotterdam zich ingezet op het vergroten van awareness bij jongeren door middel van bewustwordingscampagnes Chat erover (FIER). Doel van deze campagne is om jongeren de stap te laten zetten om anoniem hun verhaal te kunnen doen. Voorafgaand aan de campagne kregen jongerenwerkers van JOZ – die met deze kwetsbare doelgroep in contact staan – training om signalen van uitbuiting te herkennen. Ook kregen zij handvatten om het probleem bespreekbaar te maken met jongeren in hun wijk en op scholen. Stichting Jongerenwerk Op Zuid (JOZ) is op 18 scholen in gesprek gegaan met leerlingen en hebben daarbij flyers uitgereikt. JOZ heeft presentaties gegeven tijdens sportactiviteiten, pizzabijeenkomsten gehouden waar ze in gesprek met groepen jongeren zijn ingegaan op de problematiek en hebben zij de thema's ook bij andere partners onder de aandacht gebracht.

Tentoonstelling 'Open je ogen voor mensenhandel' in gemeente Maassluis

Samen met CoMensha organiseerde de gemeente Maassluis van 17 augustus tot 9 september 2023 de tentoonstelling 'Open Je Ogen voor mensenhandel'. De tentoonstelling toonde indringende verhalen/portretten van dertig mensen die vol vertrouwen in de valkuil van mensenhandel waren gestapt.

Regionale training 'signaleren en herkennen van mensenhandel' aan gemeentelijke uitvoerders

Gemeenteambtenaren zijn de ogen en oren van de gemeente en kunnen slachtoffers van mensenhandel en mensenhandelaren tegenkomen in hun werk. Signalen worden vaak wel gezien maar niet herkend als mensenhandel. De trainingen van Comensha werden georganiseerd in samenwerking met het ESSM van Stichting Humanitas en zijn gegeven in alle 23 gemeenten.

VR Experience

Trainingen, bijeenkomsten, raadsvergaderingen over andere vormen van overleggen waarbij mensenhandel in het teken of als onderwerp op de agenda staat, kunnen ondersteund worden door VR-brillen. Naast de experience over seksuele en criminele uitbuiting is een casus over arbeidsuitbuiting toegevoegd.

Arbeidsuitbuiting

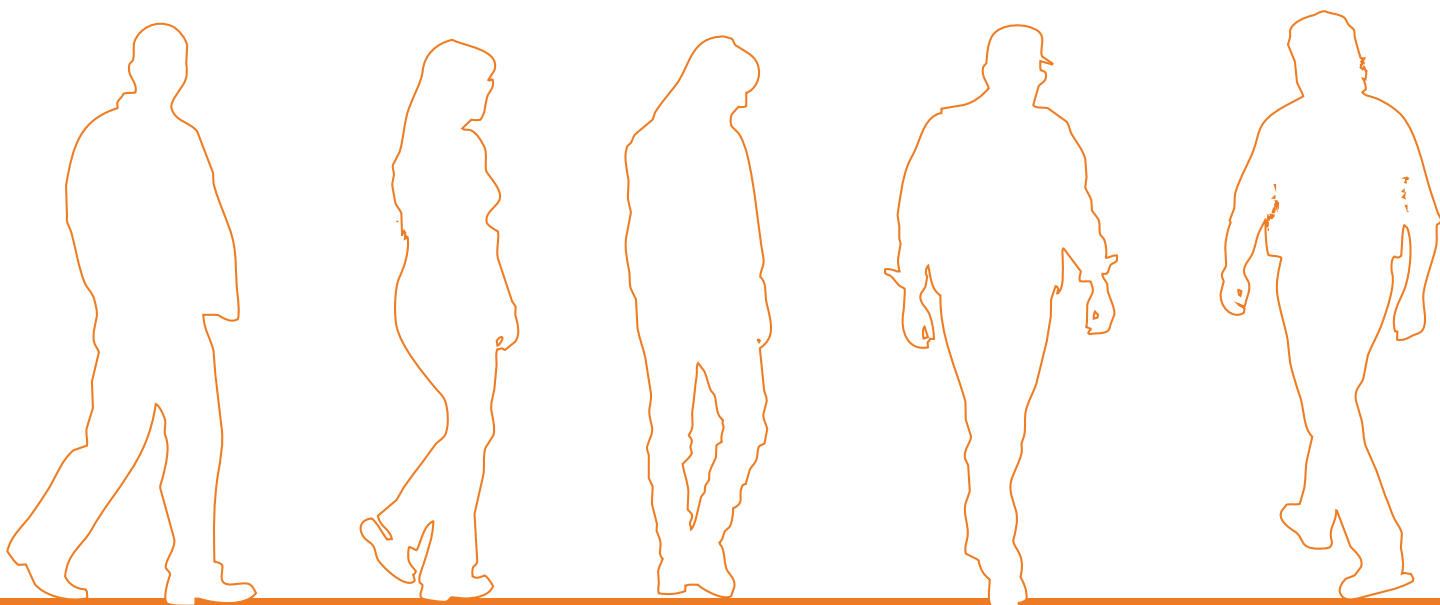
De gemeente Rotterdam werkt op verschillende terreinen aan het verbeteren van de leefomstandigheden van arbeidsmigranten. Bijvoorbeeld door controles in woningen en op bouwlocaties. Ook worden gesprekken gevoerd met uitzendbureaus over inschrijving in de gemeentelijke basisregistratie van hun medewerkers, zodat bekend is wie waar woont. Dan hebben de arbeidsmigranten ook meer rechten (en plichten), zoals taalonderwijs. In het programma “Meer grip op arbeidsmigratie 2023-2026” staat precies wat de gemeente allemaal doet om arbeidsuitbuiting tegen te gaan en te voorkomen, zoals “Goed werkgeverschap en opdrachtgeverschap”.

Resultaten bestuurlijke controles 2023:

Controles op bouwplaatsen:	29
Dossiers naar NLA:	18
Boetes NLA:	129
Controle leegstaande woningen:	76
Misstanden geconstateerd:	39

Het ESSM heeft regelmatig overleg met een vast contactpersoon bij de NLA om ontwikkelingen en eventuele casussen te bespreken. Het ESSM en de NLA onderzoeken of het zinvol is om ook mee te gaan met bepaalde controles van de NLA, om direct contact te hebben met mogelijke slachtoffers. Tevens neemt het ESSM-deel aan een landelijk tweejaarlijks overleg tussen de NLA, zorgcoördinatoren en Comensha.

Cijfers Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) t/m 2022. Vanaf heden worden de cijfers vanuit de NLA niet meer opgenomen in deze monitor omdat ze deze data voor de regio niet meer kunnen leveren.

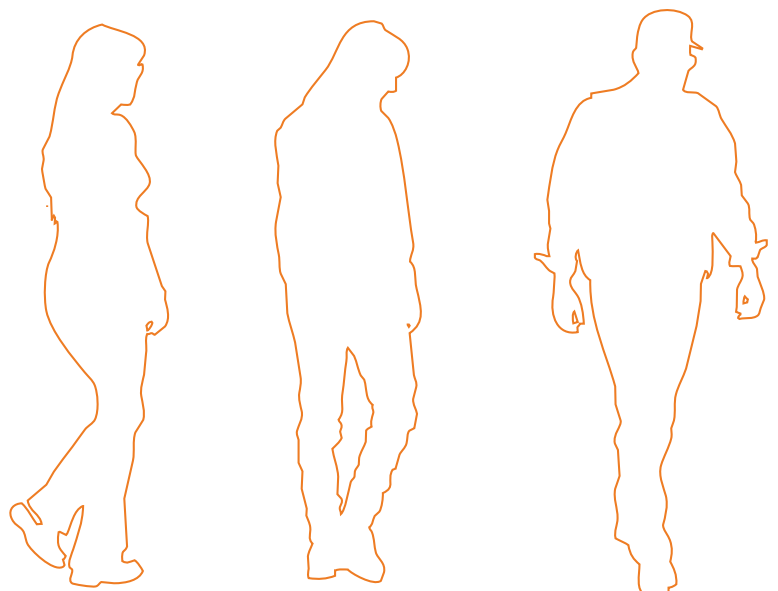
Conclusie

De regionale aanpak mensenhandel was in 2023, net zoals afgelopen jaren, volop in ontwikkeling. Hoewel er mooie ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in de regionale aanpak mensenhandel, blijven er ook nog diverse knelpunten bestaan:

- Problemen met de doorstroom en soms het plaatsen van mannelijke slachtoffers
- Trainen van professionals levert niet automatisch meer meldingen bij AVIM en/of het ESSM op.
- De aangiftebereidheid bij criminele uitbuiting lijkt laag t.o.v. de waargenomen signalen. Dit kan voortkomen uit veiligheidsaspecten die met deze casuïstiek te maken hebben.
- Voorlichting aan jongeren op speciaal- en praktijkonderwijs (cluster 1 en 2). Het geven van deze voorlichting vraagt een andere aanpak dan voorlichtingen die nu worden gegeven op reguliere middelbare scholen. Op welke manier deze voorlichting wel vorm kan krijgen wordt verder uitgewerkt.

Het vervolg, doorkijk naar 2024

- De bevindingen uit de regionale monitor mensenhandel 2023 zullen worden voorgelegd aan de Regionale Tafel Mensenhandel en aan het Regionaal Veiligheid Overleg (RVO).
- Vanuit het RIEC wordt de integrale dader/facilitator aanpak Mensenhandel ontwikkeld (actieplan regio Rotterdam 2024-2026).
- Zorgen voor een continuering om bij elke gemeente in de regio Rotterdam een aandachtsfunctionaris Mensenhandel te hebben.
- Komend jaar wordt de 'Maand tegen de Mensenhandel' georganiseerd in de regio Rotterdam
- Aanstelling nieuwe regionale portefeuillehouder mensenhandel.
- De gemeente Rotterdam onderzoekt samen met het ESSM of en op welke manier er vormgegeven kan worden aan een opvangplek voor mannelijke slachtoffers van mensenhandel in de vorm van een pilot.
- De gemeente Rotterdam sluit aan in de begeleidingscommissie van het landelijk onderzoek naar opvangplekken voor slachtoffers mensenhandel.

Interview slachtoffer seksuele uitbuiting: Adriana

'In Venezuela groeide ik op met mijn moeder en mijn broertje, die op zijn tiende wordt gediagnosticeerd met schizofrenie. Zijn diagnose verandert niets aan hoe wij hem zien en behandelen, voor ons zal hij altijd de "normale" zoon en broer zijn. Mijn tante is tandarts en ik genoot ervan om haar aan het werk te zien. Vanaf dat moment weet ik: 'Ik wil tandarts worden!'

Mijn eerste liefde is een jongen die ik al mijn hele leven ken, uit de straat waar wij wonen. Wij zijn uiteindelijk acht jaar samen en hij en ik krijgen op mijn achttiende een dochter. Vanaf dat moment doe ik alles wat ik kan om haar de wereld en meer te kunnen geven.

De situatie in Venezuela is al jaren niet goed, daarom besloot ik te gaan werken in Colombia, Ecuador en Peru. Ook in deze landen is de situatie niet goed en het is niet makkelijk om genoeg te verdienen voor het onderhouden van mijzelf en mijn familie, die nog altijd in Venezuela is. Daarom vertrok ik naar Spanje, waar een vriendin mij zou opvangen en helpen. Wanneer zij onverwachts besluit terug te keren naar Venezuela, weet ik niet meer wat te doen. Ik ontmoet een man die mij wil helpen en ik begin hem te vertrouwen.

Hij zegt mij dat hij mensen kent die mij kunnen helpen en via deze weg beland ik in Nederland. Ik wist niet dat ik

sekswerk moest gaan doen. In Nederland woonde ik in verschillende huizen waar ik klanten moest ontvangen als escort. De helft van wat ik verdien moest ik afstaan aan één baas. Daarnaast stond ik per klant 20 euro af aan de grote baas en betaalde ik huur en de autoritjes die nodig zijn voor het escortwerk. Ik hield niks over. Zelfs mijn telefoon werd mij afgenomen. Van april tot eind oktober ontving ik aan een stuk door elke dag meerdere klanten per dag.

Nu verblijf ik in de vrouwenopvang, waar ik met de hulp van het ESSM graag woon. Het duurt lang om de juiste documenten te krijgen zodat ik aan het werk kan in bijvoorbeeld een kledingwinkel en dat bezorgt mij veel stress. Toch is het fijn om op een rustige en veilige plek als deze te zijn.

Mijn familie weet niets van wat er is gebeurd. Ik zeg ze dat ik ben beroofd, want als ik ze zou zeggen wat ik écht heb meegemaakt, zouden zij ziek worden van onrust.

Ooit wil ik terug naar Venezuela, naar mijn moeder, broer en dochtertje. Maar eerst moet ik geld verdienen. Genoeg geld om voor mijn familie te zorgen. Voor mijn dochter, die graag zingt en tekent. Voor hun wil ik blijven vechten, hard werken, zodat wij uiteindelijk weer samen kunnen zijn.

Adriana, 29 jaar. Cliënt bij het ESSM.

**De naam van de geïnterviewde is verzonden, het verhaal is echt.*